

Cançons infantils i de jocs

(primer premi del nostre concurs PORTES OBERTES)

per Vicent Tur Torres, Joan Ribas Tur
i Francesc Palerm Costa

INTRODUCCIÓ

Aquest petit recull de cançons infantils i de jocs va sorgir durant el curs passat, per a un treball de la classe de català, en un intent de recuperar els nostres costums davant la colonització cultural que ens arriba de fora, i que fa que per exemple en aquest cas, quasi tots els al·lotets cantin de memòria les cançons de la televisió o dels autors de moda, i no es recordin de les cançons que escoltaven de la seua àvia quan eren més petits...

El material ha estat recollit als pobles de Sant Jordi de ses Salines i de Santa Gertrudis de Fruitera, i si bé en un principi era més ampli, per manca d'espai hem seleccionat les més interessants.

La classificació s'ha fet de la manera següent, seguint un criteri d'edat i distingint així tres grups:

a) L'al·lot és totalment passiu, escolta les cançons.

b) L'al·lot participa en el moviment que porta amb ella la cançó.

c) L'al·lot canta, bé tot sol, o bé quan juga amb altres al·lots, o amb la seua mare, la seua àvia, etc.

Aquesta classificació no és rígida, i es pot donar el cas que una cançó pertanyi a més d'un grup a la vegada.

Les cançons de joc i les que suposen un determinat moviment, ho duen explicat baix. Així mateix s'indiquen altres detalls d'interès.

Finalment volem donar l'agraïment a en Marià Torres per la seua col·laboració.

—A—

Es meu nen és petitet

1^a. versió

Es meu nen és petitet,
més ho era quan va néixer,
sa mare per fer-lo créixer
li dava sopes amb llet.

Il·lustració de J. A. Roig-Francolí.

2^a. versió

Sa meua nena és petiteta
si Déu vol ja creixerà
i quan serà més grosseta
prompte festejarà.

3^a. versió

Sa meua nena és petiteta
si Déu vol ja creixerà,
i quan serà més grosseta
dirà papà i mamá.

(Aquesta és una cançó de bressol que té moltes de versions.)

Ses Campanes d'en Pep Blai

Ding, dang... Ding, dang...
Ses campanes d'en Pep Blai
toquen en terra
i no es fan mal.

Arri, arri asenet

1^a. versió

Arri, arri asenet
que mo n'anam a s'alqueria

i en ser a Cas Gatet
s'ase ja no podia.

2^a. versió

Arri, arri asenet,
que mo n'anam a Can Benet,
trobarem n'Esperanceta
que esgronsarà s'al·lotet.

(Aquesta cançó la cantava un gros,
amb l'al·lotet damunt els genolls, i
anava esgronsant-lo.)

Ai, ai jo tenc un ventall

Ai, ai jo tenc un ventall
Ai, ai de robeta fina
Ai, ai per ventar sa nena,
que no tenga calor mai.
(És una cançó de bressol.)

Un dia de matinet

Un dia de matinet,
vaig anar a's meu hortet,
vaig trobar es meu gallet mort
amb sa cresta fent ballesta
i ses cames fabriol (sic)
Vaig pujar dalt un pujol,
vaig trobar un picarol
i el vaig començar a sonar,
i tots es peixets de la mar,
varen venir allí a ballar,
i n'hi havia un petitet
que ballava garridet,
i l'agafi per sa coeta
i el vaig tirar dins la mar.
Balla, balla tortugueta
si m'has vist un bou bregat
i un estalonat.
Una ovella cotaovella
un moltó cotatió,
diu que s'ovella no hi veia
i hi veia més que es moltó.
Una cabra i un cabrit
que botaven dalt un llit.
Una lloca i un pollet
no hi veien de s'ullet dret
ni menos de s'esquerret.

(Hi ha una altra variant d'aquesta
cançó, possiblement molt més antiga,
amb es pretèrit perfet d'indicatiu en la
forma simple «aní». En la nostra

encara es conserva en el vers núm 13.
En una altra versió el vers 7 diu «repi-
cant un picarol», i elimina el vers 8.)

Mama, mama conillet

Mama, mama conillet
que ta mare no té llet
i una gota que en tenia
es gatet se l'ha begut.

Jo sé una cançoneta

Jo sé una cançoneta
tota plena de mentides:
per la mar corren conills
per ses muntanyes anguiles.
Jo tenia un taronger
tot carregat de figues
li vaig tirar una pedrada
i varen caure set ortigues.
Les vaig posar dins un plat
i es tornaren set sardines.

Jo tenia un gatet negre

Jo tenia un gatet negre
i em va fugir p'es carrer,
una dona me'l va pendre
i me'l va fer sabater.
Dona, si voleu sabates,
es meu gatet en sap fer,
de petites i de grosses,
així com s'han de mester.
Ses petites van a sou,
i ses grosses a doblar.

—B—

Titeta pon, pon

Titeta pon, pon,
farà un ouet,
i sa nena
se'l beurrà fresquet.
(Aquesta cançó la cantava un gros a
s'alhotet, i amb un dit rodava dins s'al-
tra mà, estesa. Quan acabava sa cançó
feia com si es begués s'ou).

Serra, serra, serrador

Serra, serra, serrador,
serrarem un bon tió
per amunt
i per avall,
per ses serres d'es cavall.
(Aquesta cançó la cantava un gros a
s'alhotet i li feien com si serrassen.)

Pica manetes

Pica manetes,
Pica manetes,
pa amb galletetes,
pica-les tu
que les tens petitetes.
(Aquesta cançó la cantava un gros a
s'alhotet i li feia picar ses manetes.)

Orella rabassuda

Orella rabassuda
d'es quartó de Sant Miquel
si no dius
ajuda, ajuda,
t'arrancaré hasta sa rel.
(Aquesta cançó la cantava un gros a
s'alhotet agafant-li s'orella —fluixet—
fins que ell deia: ajuda, ajuda!)

Es dits de sa mà

1^a. versió
Aquest diu: mengem, mengem,
i aquest diu: d'on el traurem,
i aquest diu d'anar a robar,
i aquest diu que això no es fa
i aquest diu: Déu mo'n darà.
2^a. versió
Aquest demanava pa
i aquest diu que no n'hi ha
i aquest diu que anem a robar
i aquest diu que això no es fa
i aquest diu: gorrinet xim-xim,
gorrinet xim-xim.

3^a. versió
Aquest és en petit i bell
i aquest es dit de s'anell
aquest en llarg i baix
aquest es dit de sa mà
i aquest en matapollacos.
(Aquesta cançó es cantava començant
pel dit petit, i acabant pel dit polze.)

—C—

Caragol treu banya

Caragol treu banya
que ton pare ve d'Espanya
i ta mare d'es molí
i en venir,
et farà una coca amb vi.
(Aquesta cançó la cantava un ahot i
feia córrer un caragol per terra o per
dalt una taula.)

Punyet què toc

Punyet què toc,
què hi ha aquí dins?
Or i argent.
Qui l'hi ha posat?
En Sergent.
Per on passa?
Per sa plaça.
Per on vola?
Per s'escola.
Per on n'ix?
Per sa Font d'es guix.

bu, bu, bu, bu, bu, bum...!
Un bofeton p'es primer que riga.
(Aquesta cançó la cantaven mentre dos
o més persones van posant els punys
closos fent una torre. Quan s'acaba la
cançó es diu «Un bofeton p'es primer
que riga», i el primer que riu, rep.)

A la marranxada

A la marranxada,
qui no entra paga.
A la marranxada,
qui no surt ha perdut.
(Aquesta cançó la cantaven ses ahotes
per saltar a la corda. Quan la cançó
s'acaba la tornaven a repetir, i així su-
cessivament.)

Roda, roda, sant Miquel

Roda, roda, sant Miquel,
tots els àngels van al cel.
Mel i melussa,
tira la puça.
(Aquesta cançó la cantaven fent un
cercle, anaven donant voltes i quan
deien el darrer vers, s'aplatufaven.)

A, e, i, o, u

A: sa mestra em va pigar
E: jo no sé por qué.
I: ahir no vaig venir.
O: no em trobava bo.
U: merda per tu.

Els set

Dilluns, llums.
Dimarts, naps.
Dimecres, nespres.
Dijous, ous.
Divendres, faves tendres.
Dissabte, tot se gasta.
Diumenge, tot se menja.

Mare la meua mare

Mare la meua mare,
quin marit me voleu dar?
Fia de la meua vida,
es que tu et vulguis casar.
Un pagès de la muntanya
perquè em guardi es bestiar.
I et faré un vestit de seda
i un altre de perfalans,
i un de campanilles
per a anar a guardar es bestiar.
(Aquesta cançó la cantaven ses ahotes
fent un cercle amb una enmig, i s'ana-
ven contestant unes a les altres.)

Les dotze

A la una per la pruna.
A les dos per les amors.
A les tres per en Marès.
A les quatre per la gata.
A les cinc per en Tinc, Tinc.
A les sis per en Lluís.
A les set casam na Bet.
A les vuit menjam bescuit.
A les nou menjam pa nou.
A les deu s'alhot ja seu.
A les onze es a dur vi
i a les dotze ja es aquí.

VICENT TUR TORRES
JOAN RIBAS TUR
FRANCESC PALERM COSTA